

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

38. szám.

Debrecen, 1929 szeptember 21.

DEBRECENI

PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A kollégium jövője.

Mindegy, hogy miúton jutott a kollégium azok közé az anyagi nehézségek közé, amelyek közt tagadhatatlanul van. Ne bűnös-kereséssel forgácsoljuk szét az erőnket, hanem a gyógyulás biztosítására egyeítsük azt.

Az egészen bizonyos, hogy azon az úton, amelyen most vagyunk, nem haladhatunk tovább. A kollégiumot állandó deficités költségvetéssel fenntartani a jelen állapotában sem lehet. Akkor sem, ha az állam nem követeli tőlünk valorizáltan a hittudományi fakultásra megajánlott összeget s akkor sem, ha nem gondolunk sem az internátus továbbfejlesztésére, sem a polgári iskola kiépítésére, sem a gimnázium párhuzamos osztályokkal végig ellátására, sem a tanítóképzőintézeti tanulók általános ellátására, sem a theologusok számára nevelőintézet létesítésére. Ami pedig mind olyan szükséges, mint a nap melege. Ha semmit sem csinálunk és a kollégium nem lesz egyéb, mint egy főgimnázium meg egy tanítóképzőintézet egy multszázadbéli színvonalon álló bentlakással és konvikttussal: a mostani helyzetben nem bírjuk a költségeket akkor sem. Pedig mi, egész mostani nemzedék felelősek vagyunk a kollégium fennmaradásáért az elődeinknek és az utódainknak egyaránt, sőt felelősek vagyunk azoknak a jólelkű idegeneknek is, akik a Baltazár Dezső püspök apostoli buzgalmától megragadtatva, megadták nagy és nevezetes adományait a kollégium javára s akik bizonyára megdöbbenve tudnák meg azt, hogy az ő segítségük haldoklónak adott haszontalan injekció volt.

Hát keressük az orvoslást, mert ha tétlenül állunk, vagy csak az elmúltakon sópánkodunk, hogy így-meg-úgy kellett volna, napról napra esúszunk lefelé a lejtőn. S mennél lejjebb csúszunk, annál nehezebb a felkapaszkodás.

Erős a meggyőződésem, s ezt évek óta hirdetem, hogy a kollégium gazdálkodásában teljes és gyökeres rendszerváltozásra van szükség. A testületi gazdálkodásnak az a rendszere, amely itt igen tiszteletreméltó hagyományok folytán fennáll, semmiképp sem megfelelő.

A gazdasági tanács, amely húsz, vagy tán még szaporább számú tagból állott, bár a legkiválóbb férfiak testülete volt mindig, alkalmatlannak bizonyult a gazdálkodás tervszerű vezetésére, mert éppen a nagy taglétszám miatt igen különböző csoportokban alakult ki a jelenlevő és határozó rész s ennek természetszerű következése lett, hogy egymásnak ellentmondó határozatok kerültek elő, hiszen az egyik gyűlésen jelenvolt tag nem mindig tudott az előző gyűlésen hozott határozatról. Ezért tartottuk szükségesnek a gazdasági tanács tagjai számának jelentékeny csökkentését, abban a reményben, hogy így bizonyos állandóság fog kialakulni a rendelkezések tételében, mert ugyanazoknak a tagoknak az elhatározásával fog minden határozat meghozatni. Ez a feltevés valóra is vált, de nem gondoltunk arra, hogy az emberek betegek is, más elfoglaltságuk miatt is elmaradnak, szóval, hogy a kisszámú tagoknak egy része nem jelenik meg a gyűléseken és a határozathozatal mint rendszerint jelenlevőknél azoknál lesz, akik a kollégium körében élnek. Pedig ez lett a helyzet. Meg lehet tekinteni a gazdasági tanács jegyzőkönyveit s meg lehet győződni róla, hogy a tanácsüléseken jelenvoltak többségét talán minden alkalommal azok alkották, akik a kollégium szolgálatában állanak.

Erre azt fogják mondani olvasóim, hogy ez a leghelyesebb állapot: az igazi önkormányzat. Én is azt mondanám, ha arról volna szó, hogy a kollégium meghatározott évi jövedelmének milyen célokra rendelkezéséről történjék gondoskodás. Igenis azt vallom én is, az volna jó, hogy a szükségletek mértékét és azoknak a rendelkezésre álló összegből milyen sorrendben kielégítettését az iskolák tanárai maguk határozzák el. Ám itt nem erről, nem csak erről van szó, hanem a rendszeres gazdálkodás irányításáról, a bevételek előteremtéséről is. Ez pedig nem tanári foglalkozás. Legalább is nagyon kevés tanár ért hozzá. És bizonyára nem veszik rossz néven a kollégiumnak a gazdasági tanácsban bennülő tanártagjai, akik gazdálkodással és különösebben mezőgazdálkodással sohasem foglalkoztak és akik haszonbérleti trükkeők meg-

ismerésére és megelőzésére sohasem képezték magukat, ha azt mondom, hogy a kollégiumi gazdálkodás irányítására és a kollégiumot érhető károsodások kiküszöbölésére céljából szükséges cselekvések kitalálására nem ők hivatottak.

Igaz, hogy a gazdasági tanács határozatai legnagyobb részben nem végleges érvényűek, mert az igazgatótanács gazdasági albizottsága által tett jelentések alapján az igazgatótanács és az egyházkerület közgyűlése is foglalkozik ezekkel az ügyekkel. De ez a félévenként jelentkező ellenőrzés valóban csak ellenőrzés lehet és semmi esetre sem intézkedés. Olykor nehezítője jó és célszerű rendelkezések megvalósításának, olykor megakadályozója valamely káros intézkedések véghezvitelének, de kezdeményezést ettől az úttól éppen úgy nem lehet várni, mintahogy nem lehetett várni kezdeményezést attól a tiszadadai ügyek ellenőrzésére kiküldött bizottságtól sem, amelyet az egyházkerületi közgyűlés a maga feladatainak teljesítésére, tehát a gazdasági tanács teljes joggal ellenőrzésére küldött ki.

Ezen a szervezeten kell mindenestre változtatni, ha az orvoslást keressük. Az a változtatás, amit a gazdasági tanácson tettünk, nem vált be, mert a valóság nem egyezett az elgondolással. Új reformra van szükség tehát. De szükség van a felsőbb ellenőrzés reformálására is. Az, hogy az igazgatótanács, illetőleg annak albizottsága félévenként egyszer foglalkozzék egy-egy délután — ezelőtt két-három napig is tanácskozott — a kollégium válságossá vált anyagi helyzetéről, nem sokat ér. Többször és alaposabban kell a felsőbb hatóságoknak ezekkel a kérdésekkel foglalkozni s nemcsak ellenőrzésre, hanem intézkedésre jogosítással is.

Ami felesleges a gépezetben, mind ki kell küszöbölni, mert lassúbbá teszi a munkát. Néha meg költségesebbé is.

Legközelebb egy kis szemlét fogok tartani afelett, hogy a kollégium adminisztrációja mibe került — mondjuk — húsz évvel ezelőtt, és mibe kerül ma. Meglepő adatokról fognak értesülni olvasóim.

Visszhang

a nyílt levelemmel kapcsolatos szerkesztőségi megjegyzésre.

Igentisztelt Szerkesztőség! Kedves K. B. barátom, Uram!

A nyílt levelemmel kapcsolatos szerkesztőségi megjegyzésben olvasható, felőlem való véleményed oly távolodik a színvalóságtól, mint . . . mint . . . nem is tudom hamarjában megmondani, hogy: mi — mitől! Mert nem tudok találni olyan dimenziót, amely ad oculos mutatná a kettő közötti távolságot. Ám hiszem, hogy ha a sietős kopogtatás közben ki nem marad a szövegből e négy szócska: „. . . nevezett Franklin úr szerint . . .“ (nem igaz stb), akkor nem röppen

világgá megjegyzésed szárnyain a rám nézve nem kis mértékben deklasszifikáló véleményed.

Hát persze: Ex lingue Leonem . . .! Megmutattad, hogy tudsz erős vágású lenni akkor is, ha tán nem akarsz. Nos, én megmutatom, hogy tudok türelmes lenni akkor is, ha méltatlanul sujtatom.

Különben is az volt a céloom: fölhívni az egész érdekeltség figyelmét arra, hogy nevezett Franklin úr a mi általánosan tisztelt, nagyra-becsült s szeretett férfiaink nevével díszített zászlója alá miként igyekszik verbuválni valamennyiünket, azt a balhítet támasztva a könnyen-hívőkben, hogy hiszen ha így verbuvál bennünket Franklin úr, akkor beszélhet már bárki is arról, hogy így fegyelmezzek, úgy fegyelmezzek, ha nem egytetemes kiadványú könyveket alkalmazunk stb. Sapiienti pauca!

Egyébaránt minden jót kívánok Tenéked!
Nagyrábé, 1929 szeptember hó 17.

Tisztelő híved

F. Varga Lajos,
esperes.

Végtelenül sajnálom, hogy igentisztelt bátyám és munkatársam, F. Varga Lajos esperes úr a megjegyzésem utolsó bekezdésében adott üstét őt is érőnek találta.

Világos pedig, hogy az ő rá nem irányulhattott. Nemcsak azért, mert ő is „felsőség“, hanem különösen azért, mert az ő felszólalásából mindenki megérti, hogy legkevésbé sem ő az, aki nem akarna hinni az egyházi felsőség rendelkezésének, sőt éppen ő az, aki arra akarja felhívni a figyelmet, hogy nem szabad másnak hinni, mint a hivatalos utasításnak.

Mivel pedig ő szellemes formában rámutatott arra, hogy lehetnek ilyenek, erre válaszoltam én — természetesen csakis ezekre értve —, hogy a felsőség iránt köteles tiszteletnek hihetetlenül alacsony fokán állanak.

Félreértés ne legyen tehát a dologból: Szólt a vágás azoknak a tanító uraknak és hölgyeknek, akik nem konventi tankönyveket használnak, és azoknak a lelkész és esperes uraknak, akik ezt a nyilvánvaló kötelességszegést elnézik.

Ebben a hibában pedig — ez már csak nyilvánvaló — semmikép sem leledzhetik az a F. Varga Lajos, aki éppen a súlyos hiba ellen emel bölcsen, okosan az egyház érdekének védelmében szót.

Azt hiszem, az én kedves F. Varga Lajos bátyám is, ha még egyszer elolvassa a megjegyzésemet, meglátja, hogy az bárkit hamarabb sujthat, mint éppen őt.

De azért, mert benne a méltatlanul megbántottság érzését keltette, egyébként mindenben fenntartott írásom, tőle mégis bocsánatot kérek.

K. B.

Palinodía.

Szeretném, ha bele lehetne szőni ebbe a cikkbe mindazt, amit a 31. számbeli „A falu, meg a papja” című cikkem nyomán Gál Lajos szénior, Pethő Károly s legutóbb R. I. „Hoc faciendum, illud non omittendum” cím alattakra válaszolhatok. Különösen ez utóbbira, amely „elmefuttatásaimat” az uborkaszézónok fiúmei cápájával hozza sógorági viszonyba. Megenged R. I., ha cikkének végén az „ujjongó örömmel” idézett dr. Imre Sándor szavaival kezdem elmondani valómat: „Egyfelől a lelkipásztori hivatás újból világosan meglátott óriási és szövevényes munkatere, másfelől az egyre égetőbb tudományos feladatok ostromolják a teológiai főiskolákat . . .” R. I. itt végezte, én ezzel kezdem. „A lelkipásztori hivatás újból világosan meglátott óriási és szövevényes munkatere . . .” Így írja a közlés szerint dr. Imre Sándor. „Nekünk pásztoroknak kell lennünk . . . A pásztori élet legfontosabb kelléke a sokoldalúság . . . Mi csak egyek lehetünk: jó pásztorok . . .” — én meg ezt írtam idézett cikkemben. És ezt írom most is.

Ami azt illeti, hogy én a „vagy-vagy” módjában állítottam be olyan kérdéseket, amelyeket az „is-is” relációban kell józan ésszel ordinálni, az orvosi világból felhozott példa erre nem megfelelő. Cikkemben letagadhatatlanul benne van: „A teológiai szakismereteket komolyan veszem.” Nem azon fordul meg a kérdés, hogy tudós, vagy jó (orvosokat) lelkészeket neveljünk-e, hanem azon, hogy egyáltalában akarunk-e pásztorokat nevelni? Hiszen R. I. is elismeri a „félreértés gyökeréül”, hogy a képzésünk bizonyos ismeretek katedrai átadásában rejlik. S megállapítja, hogy a lelkészképzés célja a szolgálatra nevelés. Ez szavakban való felszínes különbségtétel csupán, mert mikor én a pásztori vonások minél erősebben való kidomborítását hangoztatom, akkor ebben a szolgálat fogalma is hangoztatva van, ez vitán felül álló dolog! És most az olvasó szíves engedelmével két dologra kitérek.

Az első s ifjúságom egyik legkedvesebb emléke; 1911 őszén a kollégiumi díszteremben hallgattam egy fényes gyűlés névtelen jelenlőjeként. Elöttem állott egy illusztris társaság: Dr. Kun Béla, dr. Tóth Lajos, dr. Tóth Károly, dr. Jászi Viktor. Az az alkalom az én teológus korom legszebb élménye s az ott hallottak rám olyan erővel hatottak és a spontán lelkesedés viharzó megnyilvánulása ott az előttem álló kedves professzoraim és az egész gyűlés részéről ahogy megnyilvánult, méginkább megerősített azon elhatározásomban, hogyha az Isten szolgálatába fogad, szolgálatom zsinórmértéke az ott hallottak summája leend. Kiss Ferenc esperesi székfoglalója az alsószabolcsi egyházmegye 1911. évi őszi közgyűlésén. Szeretném, ha az egész leközölné most a lap. Nagy lelki haszonnal olvashatná bárki is. Ebből idézem a következőket: „. . . Nem jöttem közigazgatási gépnek,

üres formulákat zakatolni, jelentéseket megdarálni, dúrva adatokat stilisztikává finomítani, hanem jöttem kiállítani e lineázó, szabályzat- és ügyrendgyártó hamis világnak: bele a Krisztussal a forrongó társadalomba s az éhezőknek kenyeret, az elnyomottak szabadságot, a tudatlannak világosságot, a bűnösnek váltáságot! Éppen elegendő hallott már a világ fórumai szöszékről, templomi katedrálról, iskolakönyvekből, minden nyomor csudadoktorainak zagya receptjeiből, hogy baj van, hogy segíteni kell, csak egyet nem hallott: utánam! Tenni kell itt, atyámjait, nem jajongani. Az egyháznak van erre példája, parancsa: Krisztus az éhezőt megelégtíti, ma még több arcra mered rád a szükölködés döbbenetes réme, lépjünk a szociális mentőmunkák terére: hitelszövetkezet, háziipar, földbérlet-szövetkezet, termelő-, értékesítő társulások, munkásközvetítés, érdekellentétek böles egyengetése a még munkabíróknak, — segítő-, jótékony egyletek, menhelyek, árvaházak, Kálvineum a lerokadottnak, a tehetetlennek, az árvának. Krisztus tanított; ma is mennyi fej vár a felvilágosításra, elő a vasárnapi iskolával, konfirmáltak stb. egyletével, felnöttek oktatásával, különösen írni-olvasni tanításával (amelyet ma különösen súlylyal hangoztatok), közművelődési intézmények, néplyceum, téli esték bevezetésével. Krisztus meghalt: küzdés nélkül nincs korona, önmegtagadás, feláldozás nélkül nincs apothézis. Belmisszióknak nevezik ezt a munkát németül és angolul, én magyarral kötelességnek nevezem.

Rátok gondolok elsősorban, lelkésztestvéreim, mi vettük itt a legdicsőbb megbízást és a legsúlyosabb felelősséget. Nem Krisztus katonája az, ki a mezőn minden Istenadta tehetségével nem forgolódik, nem lelkipásztor, ki gyülekezete tagjainak lelki-teszt szükségét szívére nem vette . . .

„Egyházunk összes élettevékenysége ma úgy szólván a közigazgatásban merül ki. Az egyéni hitélet helyére a hatósági szervek működése lépett . . .” „Falusi tanulószobákba már nem fér a sok jegyzőkönyv, de azokban a belső építésnek nyomára is alig akadunk.

Állítsuk vissza a régi helyzetet. E magyar református egyház alulról nőtt, a földből emelte fel büszke fejét; a nép, a jobbágy, az igavonó volt termő talaja. Szántották, sokszor véresre, teremhetett bőven. Szántunk ismétellen ebben az őseréjű talajban, az Isten ígéjének mélyítő vasával, lágyítsuk a barázdákat a krisztusi szeretet szelíd harmatával, ne csak prédikáljunk a népnek, hanem foglalkozunk a néppel, teremtünk gyülekezeti életet, erősítsük az egyén hitét; ez a csoda erő, a nép, ez a minden jóra, nemesre képes és kész magyar nép, szabadságnak, a megértésnek, az öserkölsőknek ez a tiszta forrása, a Krisztusban s a Krisztussal újjászüli egyházi életünket, ezt a megmerevült organizmust! — Régen láttam e látást, azonban számomra ez reveláció volt, mert elfeledni nem tudom, csak 12 esztendő nehéz futásában apródonként — megvalósítani egy-egy kis darabját. R. I. előtt ez itt idézett drága szavakat emelem föl alázatosan, de a látások örömeivel és boldogságával. „Nem Krisztus ka-

tonája az, ki e mezőn minden Istenadta tehetségével nem jorgolódik, nem lelkipásztor, ki gyülekezete tagjainak lelki-tesztí szükségét szívére nem vette... Emlékezzenek vissza az olvasók e szavakra! Annakidején az egész Tiszántúl lelkesen zárta a szívébe e meglátást 1911 őszén. S látta, hallotta volna R. I., hogy e bizonygatót az ott előttem álló, említett professzori komoly társaság velünk, többiekkel együtt lelkes tapsviharral fogadta!

Igen, mert hallatán érezte mindenki, hogy ez az út, ez az igazság és ez az élet! Azonban ma ez a látás — sajnos, sokaknál — elfeledve van. Olyan megnyilatkozásokat hallunk, írásokat olvasunk, hogy felkiáltunk: Istenem! Nem tudják a mi hivatalosaink, hogy a magyar református gyülekezetek zöme falusi eklézsia?!

Legyen szabad még tisztelettel emlékeztetni az olvasót arra, hogy a közelmúltban én voltam az, aki a „Lelkészegyesület“ hasábjain a „pásztor“ s „lelkipásztor“ elnevezés hivatalossá tétele érdekében pár egyszerű cikkben szót emeltem, amelyek után e lap híradása szerint örömmel értesültem, hogy a zsinat ezt az elnevezést törvényessé tette a „lelkész“ helyett. Arra említem föl e dolgot csupán, hogy én a „szolgálat“ oldalra igenis *mindég* gondoltam, hiszen a pásztor és a szolgálat fogalma rokonságát és közvetlen egymásrataltságát vitatni sem lehet.

R. I. elismeri, hogy képzésünk nem az életet szolgálja, amikor studiumok bemagoltatásában áll. Engedjen meg R. I., ha azt mondom, hogy én ezt a dolgot még jobban ismerem a közelmúltból, mint ő, hiszen én tanultam Debrecenben. A bibliát, a biblát és az életet! Mert bizony teológus idők tanulmányi ideje háromnegyedrészt például az ószövetségi kalendáriumok és ötvenezer „vesd össze“ halmozásából szerkesztett s a világ fundamentomának felvettése óta a közelmúltig óráról-órára *diktált* száraz „studiummal“ úgy töltöttük el, hogy egy jó nyelvtant, egy szótárt sohasem láttunk, aki magolt, az jeles lón, de *azóta való* privát diligencia nélkül bizony senki se tudna semmit az egészről. Már most kérdelem: *e helyett*, igen *e helyett* nem többet nyertünk volna, ha a nyelvtan szakszerű begyakorlásával s szótárral a szöveghez való kedvünket, a páratlanul szép zsidó nyelv szépségeihez és az ószövetség drága kincseihez *sokkal kevesebb* malomtaposással kellően felkeltette volna a „rendszer“ s egy kis fennmaradó idő lévén így, a professzor a lábaihoz ültetett volna s elmondta volna, hogy mi vár reánk ott kint és ilyen főntebb idézett kissferenci látásokkal a legnagyobb szolgálatra: az emberiségben az emberek (nem a „lelkek“!) Krisztushoz való pásztorálására készítgetett volna bennünket?!

Engedjen meg R. I., de egész cikkéből látom, félreértett. Egyszerű írásomban nem vette észre, hogy hol van a súlypont? A falusi gyülekezetek és a falusi nép sorsáról szólottam. S engedjen meg R. I., de ki kell a legnagyobb tisztelettel jelentenem, hogy ezt a világot nem ismeri sem

R. I., sem a legtöbb mi, elősmert vezérünk. Ezt mi ismerjük, akik benne élünk. Tegyen bizonygatót sok falusi pap most e sorok olvasása közben, hogy hányszor keserűen szalad ki a szánkon ez a felkiáltás bizonyos konventi, kerületi intézkedések, határozatok elolvasásakor! *Higgye el nekem R. I., hogy a falun a pap egyedül maradtott a népe testi-lelki szüksége mesteréül, pásztorául és orvosául is!* S ha mi ezt nem tesszük, mint tényt, pásztori szolgálatunk fundamentomául, sőt már a képzésünk egyik örökösen figyelmeztető elvéül, akkor nekünk leáldozott! Ha tudnák azt mindenek, hogy a klérus és a pápista csörtetés menyire nekifeküdt a szövetkezetek, Faluszövettség, Hangya stb., stb. munkáknak és a levegőből leszállva, azon kezdenék, hogy bizony mindnyájan *emberek* s nem lelkek vagyunk s ha fejlesztővél is, de elfogadnánk azt a tényt, hogy különösen e nyomorúságos világban a nép nagyon anyagi, „sub specie aeternitatis“ is helyeselnék feljajdulásomat! Lám, gondoljunk csak Jézusra: Ján 6²⁶-ban „Felele nekik Jézus és monda: Bizony, bizony mondom néktek: nem azért kerestek engem, hogy jeleket láttatok, hanem azért, mert ettetek ama kenyerekből és jóllaktatok!“ Igen, ez az ember s éppen ezért: hogy ezen a réven is a Krisztusnak vigyük foglyul az embert, kell a belmissziói ágai közzé besorozni ezt a tevékenységet pásztori hivatásunk szerint. Amikor pedig Kiss Ferenc fentebb hangoztatott kijelentése szerint „nem lelkipásztor, ki gyülekezete tagjainak lelki-tesztí szükségét szívére nem vette“, — íme: a hivatásunk, szolgálatunk szerves része ez is —, helyénvaló, hogy a pásztor erre a munkára tanítandó is.

Atyámfiak! Népünk a legsúlyosabb anyagi gondok között örlődik. Falumban két évvel ezelőtt betáblázott adóssága tíz embernek ha volt, ma nincs talán 2—3, akinek ne lenne, pedig földvétele, más e féle alkalom nem volt az adóssodásra! És ez így van mindenfelé. Adogadják el hűveink a házat, jószágot: kell a hajójegyre Kanadába. Ugy-e, hallgassunk? Ugy-e, dugjuk a fejünket a homokba s az a fő, hogy most, amikor a megélhetés, kerestnélküliség és munkátlanosság mind nagyobb tömegek kezét hagyja tétlenül, *mi ne készüljünk föl minél jobban erre a munkaszerző stb. munkára is?* Amikor nincsen ennek a népnek senkije már, csak a papja, ez is hagyja el?

Aki nem hiszi, hogy ez a látás igaz, azt *sürgősen, a lelkiismeretére appellálva, felkérem*: induljon sürgős tanulmányútra *azonnal* a falura. „Jer és lásd meg!“ Igen! Én látom! És sokan látjuk. Ezért szólottam!

Pánczél Jenő.

*

Pánczél Jenő lelkésztársam, mint e cikkének bevezető soraiból, méginkább pedig az ahhoz csatolt magánlevélből látom, megsértődött az én „Hoc faciendum...“ c. cikkem második bekezdésének néhány félreértett szava miatt. Kötelességem azért előtte igaz testvéri érzéssel kifejeznem mély sajnálatomat, noha megsértő-

désének semmiféle komoly tárgyi alapját nem látom lelkiismeretemben.

Ami pedig a dolog érdemét illeti: erről övele nincs módomban tovább vitázni. Egyrészt azért, mert ez a mostani cikke az én cikkem állításából egyetlen-egyét sem dönt meg, sőt komolyan nem is igyekszik megdönteni. Másrészt azért, mert én, sajnos, csakugyan nem vagyok falusi lelkipásztor, tehát nyilván hiányzik az illetékeségemahhoz, hogy erről a kérdéstről a nyilvánosság előtt — legalábbis Pánczél Jenővel — eszmét cserélhessek.

Dr. Révész Imre.

Problémák.

Hogy új idők következtek el ránk, mi sem mutatja jobban, mint az új időknek fel-feltörő jelei, az a sok égető probléma, mely megoldásra vár. Csak úgy izzik a levegő a sok problémától; emberek, kiknek lelkét megragadja egy-egy erős, hatalmas gondolat, — megindulnak utat mutatni a jobb jövő felé — sokan, mi még várjuk szomjas-tikkadt lélekkel, Uram Isten, megoldódnak-e hát és hogyan e problémák? Mert minden probléma valami szükség, valami hiányérzet nyomán születik, elvetni az elavultat, alkotni a megfelelő mai „modern“ világhoz szabott újat; és mert nem a nagy gondolatok teszik széppé a világot, hanem a nagy érzések; hogy mit tud adni, felelni a szív, talán a problémák tárgyéiája sokszor az át nem érzett felelet. A mi *lelkészi, egyházi* életünknek is sok köz tudomású, sok égető kérdése van. A Debreceni Protestáns Lap szeptember 7-iki számában jól esett lelkemnek látni, olvasni egy olyan nagyra hivatott lelkésztestvérünk tollából, a lelke üzenetét, majd a Református Figyelőben egy másik kitünőségünknek a feleletét. Problémák. Mintha csak egyik kedves jó professzorom előadása — szavai csengenének füleimbe: A Belmisszió: „Nekem a legmegkapóbb Lehmann felosztása — megmentő, megőrző és megnyerő szeretet“; nos igen, ezek azt hiszem az összes problémák végsummái.

De nézzem csak sorba. Itt van előttem a sokat vitatott lelkészképzés reformja. Nem érzem magam hivatva, hogy olyan nagy kiválóságaink után ennek a kérdésnek taglalásába bocsátkozzam, mégis legyen szabad csak annyit mondanom, tudós és gyakorlati tiszteletes papokra van szükség. Hogy e kettő közül melyik fontosabb, ki-ki döntse el magának, én vallom, mind a kettő mulhatatlanul fontos. Talán így mondanám, a kor követelményeihez megfelelően tudós, de próféta lelkű. Mert a magyar kálvinista pap mintegy égő fáklya, világítson tudásával, vezéreljen, oktasson, de próféta lelkével hasson, alkosson; egy égő szövétnék!

Jó is volna az 5 évfolyamos theologiai képzés, de a Lelkészképző-intézettel, mintegy szemináriummal ezután is. Az első éven, azokat a növendékeket, akikben a velök együtt élő professzor, mint atya, nem találja meg a belső

elhivatottságot, atyai tanáccsal más, az illető lelki strukturájának megfelelő pályára vezesse át. Minden nyáron, a nagy vakációban nem volna-e helyes a theologus ifjakat egy-egy gyülekezethez elküldeni — gyakorló szolgálatra? Így az öt nyári szolgálat kitenne egy évet és a kápláni év lenne 1 év. 5 év volna a theologiai képzés, egy év a kápláni ilyen formában. De nem is erről akartam szólni, úgy hiszem nincs égetőbb kérdése lelkészi életünknek, mint a fizetés — nyugdíj-, árva-, özvegyi problémák. Hogy is van csak a Lehmann feolsztása, megmentő, megőrző és megnyerő. Megmenteni azt a sok nemes és tenni vágyó ambiciót, — az idealizmust, a lélek békés harmóniáját, amely ott van minden ifjú Timótheus lelkében. Szinte fájdalmas a nagy értékelődés; egy főiskolát végzett ember (mert Uram Isten a pap is ember) egész élete a gond, nyomorúság, tépelődés. A több gyermekes családapák-, gyermekeik jövője, taníttatása, sokszor családi élete boldogsága ezen fordul meg — az anyagi kérdésen. Nagyon nyíltan beszélek. Talán nem illő papra vetni, én már láttam sok-sok falusi, szerény jövedelmű papot, kiknek túl szerény és szegényes élete hangosan beszélt nekem mindenről, egy égető nagy problémáról. Hogyan jutna kultúrígényeinek kielégítésére, egy-egy szép könyv, theologiai munka megvételére (40—50 pengő), újságot, szaklapokat is kellene járatni, néha reprezentálni, mert hiszen egy paptól sokat várnak, ha sokszor ruhára alig telik, meg a gyermekek taníttatására. Ismerek olyan lelkész testvérünket, aki theologiat végezve jelesül, senior volt, nagy jövőt jósoltak neki a hivatottak s egy kis faluban, egész élete úgyszólván abban telt el, hogy családjáért megfogta az eke szarvát. Óh, tudom, az anyagi gondolkodás nem méltó hozzánk, de hát mi lesz a pap családdal, mi lesz öreg korra, ha ki kell költözni a kis paróchiáról, mely sok könnyet eltakart, — ez — ez égető probléma! „Ha valaki gondot nem visel háza népéről“ stb. ki az hát, aki megítéli és a lelkészi dekorum ellen vétőnek mondja sokszor a szerény anyagiak között vergődő és családjáért közködő papot? Vagy elmaradottnak és tudatlannak, mikor az anyagi erők híján nem tudja tovább képezni talán önmagát, mert hiszen ehhez is pénz kell!

És fájó szívvel írom le e sorokat: édes jó anyám özvegy papné. Nem lehet leírni azt az érzést, mikor krajcár nélkül ki kellett költözni a paróchiából s az özvegyi nyugdíj havonta 60—70 pengő, édesapám szolgálati ideje 34 év! Ki fizeti meg azt a sok munkát odaadást, önképzést, verejtékezést? Azt hiszem, nincs még egy életpálya, hol így elhagyatva állának nyugdíjasok, egyetemet végzett emberek özvegyei, árvái. Úgy hiszem, szavaim nem új dolgok, érzik ezt az olvasók lelkökben, hogy bizony így van ez! És nekem az a csodálatos, mikor mindenki érzi, hogy talán saját magáról, családjáról van szó, hát mért állunk meg a nagy gondolatoknál? A tudós orvos, ha a testen

sebet lát, gyakorlott kezével kioperálja. Tudós és gyakorlati lelkésztestvérek, hát ki operálja ki ezeket a sebeket? Égető, sürgős problémák! Ne ítéltessem el, ha azt merészelem írni, nincs lehetetlenség, csak akarni és tenni kell! Szabad-e kérdeznem, lesznek-e papok, elhivatottak, akik minden nyomorúság felett is papi pályára lépnek és papok akarnak lenni? Tudom itt is érvényes Jézusunk szava: „Ha valaki én utánam akar jöni, vegye fel keresztjét”, de Jézus is leült az éhező tanítványok közé és kenyeret adott nekik! Merjem-e kérdezni, hogy hány papfiú megyen papi pályára, szent örökségként megkapni atyja vállairól a palástot? — látva otthon, a paróchiában a csendes, szegényes és nélkülözésekkel küzdő, önfeláldozó életet?

De nem folytatom. Csupán még pár mondatban hadd írjam ide, ahogyan szerény elgondolásom vezetí tollam.

Megkellene nekünk is alkotni (van így külföldi egyházaknál) kerületenként a közpénztárakat. Minden oklevelet szerzett lelkész kezdené a IX. fizetési osztályban. (Lásd Maklár tervezetét). Ekkor talán a választások még simábban mennének, hiszen mindenki szolgálati éve után megkapná a maga jogosan igényelt fizetését s egy 40 éves szolgálata után levő lelkész bemenne az 5. fiz. o. 3. fokozatába. Az egyházak külön nem volnának kötelesek nagy stallumokat adni, hanem a közpénztárakba arányosan fizetnének. Azonfelül, ha a nagy gyülekezetek lelkészeit honorálni óhajtanák, meg hogy az ambíció sem vesszen el, könnyen adhatnának az illető lelkészöknek bizonyos összegű helyi javadalmat. A közpénztárakkal karöltve, a nyugdíj ügyek is könnyen megoldhatók volnának. Én csak nagy vonalakban szólok, vannak hivatottak és nálam nagyobbak, a gondolat életre keltésére. Soraim talán túl szerények, bocsássák ezt meg nekem az olvasók, írtam, hátha „Názáretből támadna valami jó!” Várok üzenetet ide a Tisza partjára, hová Debrecenből elhívott engem egy új, kicsiny gyülekezetbe, szegényes paróchiába, templomot, paplakot építeni az Úr!

Kovács Pál,
fegyverneki lelkész.

Halottaink

Jármay Miklós földbirtokos, a felsőszabolcsi egyházmegye tb. gondnoka, 78 éves korában hosszas szenvedés után meghalt s szeptember 16-án temették el nagy részvét mellett Eperjeskén. A boldogult kiváló értékű magyar úr volt s egyházunknak buzgó híve és lelkes munkása. Sokáig volt egyházmegyei tanácsbíró, majd a felsőszabolcsi egyházmegye alakulása után annak első gondnoka. Ettől a tisztségétől szemei nagymértékű gyöngülése miatt vált meg, de az egyház iránti szeretete és

érdeklődése azután sem csappant. Nagy érdemei elismerésül a felsőszabolcsi egyházmegye tb. gondnokká választotta. Özvegye, fiai, lányai, unokái gyászolják a nemes férfit, kinek emlékezete áldott.

Ifj. Nagy Károly kecskeméti vallásoktató-lelkész 38 éves korában elhunyt. A Gondviselés akaratából korán eltávozott atyánkfia jeles képességű és nagyszorgalmú munkása volt az Úr veteményes kertjének. Belmissiói munkája emlékezetes marad; a református nőegylet javára, mint annak titkára, sok jó munkát végzett. Érdemei méltánylásul presbiterre is választották. Kora halálát özvegye, kis árvája, szülei (Nagy Károly makói lelkész és neje), anyósa és testvérei gyászolják. Az Úr ad nekik vigasztalást.

Munkácsy György Lórántháza kántor-tanítója, ki 18 év óta hűséggel, általános közbecsüléssel töltötte be néptanítói hivatalát, rövid szenvedés után meghalt. Temetése Nyíregyházán volt. Özvegye, két gyermeke s az igaz barátok, kartársak s tisztelők könnyei öntözték a drága hamvakat. Egy nemes és munkás élet után legyen könnyű siri álma s emléke éljen sokáig.

Különfélék

Kiss Ferenc professzort a pécsi tudományegyetem Sopronban székelő evangélikus hittudományi fakultása tiszteletbeli doktora közé sorozza s ehhez a kormányzó jóváhagyását is megnyerte. Méltóbbat nem érhetne kitüntetés. Kiss Ferenc aranybetűkkel írta be nevét a magyar református egyház történetébe sok minden jeles munkája mellett mindenekfelett a lelkipásztorok elmaradt árvái gondozására rendelt intézmények létesítésében tanúsított felülmulatlanul lelkes és eredményes munkálkodásával. A református egyházi életnek minden ismerője áldva emlegeti az ő nevét s hogy most ágostai hitvallású testvéreink a tudományos pályán működő embert érhető legnagyobb kitüntetéssel tisztelték meg, hálával gondolunk ágostai hitvallású testvéreinkre, akik im a mi adósságunkat a magukéból fizetik.

Egyházkerületi választások. Az egyházkerület szavazatszedő bizottsága felbontotta az elrendelt választásokra beérkezett szavazatokat. Egyházkerületi főjegyző **Maklár Károly**, világi tanácsbíró gróf **Tisza Lajos**, zsinati képviselő **Gaál Endre** lettek. Gaál Endre megválasztása természetes következése annak az utóbbi időben elterjedt szokásnak, hogy az egyházmegyei gondnok egyszersmind zsinati rendes képviselő is, így valójában ez a választás már a szatmári egyházmegyén eldőlt. A másik két választás eredményét is előre lehetett látni. Gróf **Tisza Lajos** hosszú évek óta nagyérdemű és páratlan buzgóságú munkása egyházi életünknek, aki felé rég oda kellett volna terelődni a közfigyelemnek akkor is, ha nem viselne a mi egyházunk történetébe olyan kiválóan fényes nevet. **Maklár Károlyt**

sem az predesztinálta a főjegyzőségre, hogy mint eddigi aljegyző „soron volt“, hanem nagy képessége, rendkívüli szorgalma, tiszta judiciuma, tiszta egyenes jelleme és szeretetreméltó egyénisége. Mindegyik megválasztott munkáját kísérje Isten áldása.

Hegedűs Kálmánt, dr. Baltazár Dezső püspök segédlelkészét, pécsváradi lelkészt, a debreceni gyülekezetből való távozása alkalmával a péterfiauccai egyházrész hívei szép paláttal ajándékozták meg.

Díszdoktorok. A Kormányzó úr megengedte, hogy dr. Ravasz Lászlót, dr. Antal Gézát, Soltesz Elemért, Nánássy Lajost, Csutoros Eleket a debreceni Tisza István tudományegyetem hit-tudományi karán, díszdoktorrá avassák.

Negyven éves találkozó. Ezelőtt 40 évvel a debreceni theol. akadémia 17 hallgatója vette magára az Úr terhes, de gyönyörűséges igáját. A 17 ifjú Timotheus közül már hétnek hullott le keze az eke szarváról. Még tízen élnek s forgolódnak az Úr veteményes kertjében. Báthory Gábor ny. főgimnáziumi tanár, Bottyán Pál (Erdőhegye), Csutoros Elek, Kassai Béla esperes (Tenke), Kovács Gusztáv, Némethy János, Pokoly József theol. tanár, Szathmáry István (Remete), Szakács József és Török Imre esperes hétfőn találkozót rendeztek. Kedden 9 órakor pedig a kollégium Oratóriumában gyülekeztek hálaadó imára. Meglátogatták elhalt tanáraik sírját s tisztelegtek életben levő egyetlen volt tanáruknál, dr. Erdős Józsefnél.

A homokkerti egyházközség ifj. dr. Erdős József ügyvédet választotta meg gondnokának, aki ez alkalomból az egyházközség építendő temploma részére 1000 pengőt adományozott.

A biharnagybajomi hősök emlékoszlopát szeptember hó 15-én leplezték le. A leleplezés előtt a református templomban alkalmi istentisztelet volt, melyen Kozma Ferenc helybeli lelkész imádkozott, az ígét pedig Nagy Ferenc sárrétudvari lelkész hirdette.

Csendben ment végbe a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek nemzetközi konferenciája Balatonszárszón, augusztus végén, melyen délkelet-európai kisebbségi népek voltak nagyobbrészt képviselve, 72 résztvevő, a következő országokból: Németország, Svájc, Ausztria, Lengyelország, Csehország, Románia és Magyarország. Befelé azonban annál mozgalmasabb volt a konferencia élete, melynek jelentőségét az az egy tény is elárulja, hogy a forradalom óta ez alkalommal voltak Erdélyből Magyarországon a legtöbbben, összesen 17-en. A konferencia minden politikai vonatkozástól mentes volt, annál nagyobb jelentőségű határozatok születtek meg a KIE délkelet-európai munkáját illetőleg.

A debreceni református egyházmegye okt. hó 3-án tartja közgyűlését Debrecenben, a református egyház tanácstermében.

Az abaúji egyházmegye Károli Gáspár születésének 400 éves fordulója alkalmából szept. hó 22-én emlékünnepelet rendez.

A nagybányai egyházmegye presbiteriumai lelkészi tanácsbíróvá Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkészt választották meg.

Megnyílnak a debreceni vasárnapi iskolák. A múlt héten végződött a vasárnapi iskolai vezetőképző-tanfolyam, melyet Nagy István református lelkész szervezett és vezetett két hónapon keresztül az Ispotály-telepen, melynek előadói voltak: Nagy István, Uray Sándor, Labossa Lajos lelkészek, Szabó István, Kovács Kálmán, Törös Károly tanítók. Az új és régi vasárnapi iskolai tanítói kar munkára készen áll, a növendékek mind sűrűbben érdeklődnek a megnyitás iránt. A csoportalakítások megtörténtek, több mint 30 tanteremben lesz tanítás. Szeptember 22-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a múlt évi helyeken megkezdődik a beírás s aztán a reá következő vasárnapon a rendes tanítás.

A debreceni Diákjóléti iroda tejjel és uzsonnával látja el a kollégiumban tanuló egyetemi hallgatókat.

A szamoskrassói lelkészi kör szeptember hó 5-én tartotta értekezletét Szatmáron.

A nyilastelepi egyházközség szeptember hó 15-én tartotta alakuló gyűlését ünnepélyes istentisztelet keretében. Az ígét Baja Mihály lelkész hirdette. A hívekhez ez alkalommal szólottak dr. Juhász Nagy Sándor egyházi főjegyző, Papp Imre körzetvezető-lelkész.

Holland ifjúsági titkár Magyarországon. Szeptember 20-án érkezett Budapesre a holland Keresztyén Ifjúsági Egyesületek országos titkára H. Gordeau úr feleségével együtt, aki 2 hetet fog Magyarországon tölteni, meglátogatva Budapesten kívül a kisújszállási, hajdúböszörményi és debreceni egyesületeket. Gordeau úr az elmúlt 8 esztendő alatt kb. 60 ezer pengőnyi összeget gyűjtött össze Hollandiában, a magyar KIE mozgalom céljaira.

Az elszakított komáromi gyülekezet szept. hó 15-én avatta fel új harangjait ünnepélyes keretek között.

A makói C. E. Szövetség október hó 26—28. napjain konferenciát rendez.

A vallásanári vizsgára négyen jelentkeztek, akik közül hárman: Nagy Gábor tatai, Rác Béla gyulai és Tóth Dezső mezőtúri hitoktató lelkészek kitüntetéssel nyertek oklevelet, egy jelölt pedig egyszerűen képesített.

Az avasi lelkészi kör szeptember hó 11-én tartotta értekezletét Szatmáron.

Pályázat

a ramocsaházai református egyház kántor tanító állására. Javadalom: lakás természetben 1 hold kerttel, 17 kat. hold szántó föld, adóját javadalmas fizeti; 18 q rozs, megfelelő államsegély, stóla. Értékegység: 39. Kötelesség: díjlevél szerint előírva. Személyes megjelenés előnyös, utazási költség nem térítetik meg. Kellően felszerelt pályázati kérvények válaszbélyeggel a Néptanítók Lapjában is megjelenő pályázati hirdetést követő 8 nap alatt Iskolaszékhez küldendők. Állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat.

A békési református presbitérium pályázatot hirdet egy vallástani lelkészi állásra. Kötelessége a presbitérium által meghatározott iskolákban a református hittant a református konventi tanterv szerint heti 26 órán tanítani. Külterületeken kedvező időben, főként úrvacsoraosztás alkalmával vasárnaponként isteniszteletet tartani. Belterületen rendes lelkészek utasítása szerint belmissziós munkában és egyéb lelkészi teendőknél részt venni.

Javadalma az állami tisztviselők IX. fizetési osztályának 3-ik foka és annak megfelelő lakbér.

Állás egyelőre ideiglenes egy évre tölthető be; s a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények kellőképpen felszerelve (oklevél, születési és szolgálati bizonyítványok) alulírotthoz küldendő folyó évi szeptember 30-ig.

Békés, 1929 szeptember 16.

Dr. Márk Ferenc,
elnök-lelkész.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

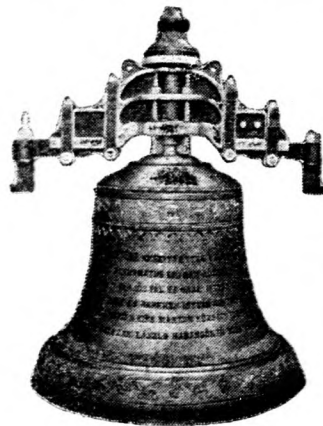
Magyarország aranykorszak mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

SESZTINA LAJOS
vasnagykereskedése
Debrecen.
Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsir-bödönök, disznóölő-képek, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1929.

**„MÉLIUSZ“ könyvkereskedés
mű- és tanszerosztálya**

ajánlja alant felsorolt tanszereit és iskolacikkeit.

Angyalos magyar címer ovális alakú vaslemezen, 55 × 65 cm. nagyságban, előírás szerinti felírással	17.—
Angyalos magyar címer hajlítható papírlapra felvonva és akasztókarikákkal ellátva, kis alak	2:40
Ugyanaz nagy alak	3:20
Bittenbinder—Grenczer: Métermértékek szemléltető táblája hozzávaló utasítással (Hossz, terület, súly, ürmértékek) felvonatlanul	3.—
Vászonra vonva és lécekkel ellátva	13.—
Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép) 75 × 58 cm es táblák (Tizedes mérleg, darugép és esigásorok, emelőgépek, csavarsajtó, másodperc-óra)	6.—
Bopp—Gönczy: Földrajzi faliképek (2 kép 63—95 cm. méretben) színes nyomással, I—II. együttesen. Állattérképek az öt világrész összes létező állataival I-től VI-ig, felvonatlanul	70.—
Ugyanaz vászonra húzva és lécekkel ellátva	120.—
Gönczy—Urhegyi: Mozgatható írott betűk kis és nagy	2:40
és nagy	nyomatott betűk, kis
Gönczy—Urhegyi: Fali olvasótáblák írott- és nyomtatott betűk olvasásának tanításához 70—100 cm. méretben	8.—
Gönczy—Urhegyi: Szépírási falitáblák. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízásából szerkesztette: Kovács A. 3 tábla 63 × 95 cm. méretben, tokban, szegélyezve, lécekkel. 1. nagybetűk, 2. kisbetűk és számok, 3. betűkapcsolási példák I—III.	12.—
Történelmi falikép. 20 kép, (63 × 95 cm.) többszínű nyomással, a sorozat ára	52.—
Az Országos Falu- és Stefánia-Szövetség által kibocsájtott szemléltető képsorozat áll 72 drb. képből	44.—
Orosz számológép keményfa karikákkal, védőlappal, 1 és fél méter magas	36.—
Nemzeti zászló 2 méter hosszú, 1 méter széles, rúd-dal, címerrel ellátva, valódi merinói gyapjú	26.—
„Mi maradt nekünk“ szemléltető képsorozat áll 21 drb. képből kemény deklire felkasirozva	36.—
Horthy Miklós kormányzó úr fényképe 48 × 34 cm. nagyságban, herámázva	18.—
Földrajzi alafogalmak, szemléltető kép vászonra vonva és lécekkel ellátva	15.—
Meinhold az öt emberfaj szemléltető képe kemény deklilemezre felvonva, szegélyezve és akasztókarikákkal ellátva	7.—
Meinhold: Összes állatképei szemléltető oktatás céljaira, kemény deklilemezre felvonva darabonként	7.—
Schreiber-féle szemléltető képek, megrendelés szerint deklilemezre felvonva és akasztókarikákkal ellátva, darabonként	8.—
Gönczy—Jéger—Hoffmann: A mezőgazdaságra hasznos, valamint kártékony állatok I—VI. kemény deklilemezre felvonva és akasztókarikákkal ellátva, darabonként	7.—
Iskolai tábla egyik oldala kockás, a másik vonalás (120 × 150 cm. nagyságban)	50.—
Hozzávaló állvány	24.—

Iskolai felszerelési osztályunk rendel bárhol hirdetett könyvet zeneművet és iskolai oktatás céljára alkalmas tanszerfelszerelést stb.

Kívánatra készítséggel ad díjmentes árajánlatot a

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, papír- és írószerkereskedésében

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.

Telefonszám: 270.